

[Søren Andersen.]

Under hensyn til udviklingen og under hensyn til kapitalmangelen inden for landbruget kan mit parti ikke gå ind for lovforslaget i den foreliggende affattelse, men vi tilsiger vor villighed til en saglig forhandling, en kulegravning af problemerne, i det udvalg, som måtte blive nedsat.

Tesdorpf: Dette lovforslag bygger på 2. del af den betænkning, som blev afgivet af den af landbrugsministeriet i 1949 nedsatte kommission. Første del af betænkningen blev ført ud i livet med de to love af 1952 om visse landejendommers overgang til selveje og om brug af visse boliger på landet. Medens gennemførelsen af disse to på 1. del baserede love efter min mening var et vellykket forsøg på en fornuftig ordning af et meget indviklet problem, som trængte til at løses, så er dette på 2. del baserede lovforslag et meget anstrengt forsøg på at skabe problemer, hvor der ikke er virkelige problemer, og hvor der derfor heller ikke behøves nogen ordning med nye bånd og indskrænkninger over for landbruget, som sandelig har nok af den slags i forvejen.

For at forhindre oprettelsen af nye stifelser og legateeendomme går man så vidt, at man overhovedet forbyder fremtidig erhvervelse af landbrugsjord af ikke-navngivne personer. Det kan ikke være fornuftigt, det kan ikke være rigtigt, at landbruget som erhverv skal lægges i så snævre bånd, at mennesker ikke kan slutte sig sammen og i form af aktieselskab drive den forretning, som det er at dyrke jorden, uden forud indhentet dispensation fra landbrugsministeren. Det kan jo ikke nytte, når man vil give en ny lov, blot at gå ud fra forholdene, som de er i dag, hvor aktieselskabsformen jo i øvrigt ikke benyttes meget inden for landbrugserhvervet; alene derudfra kan man slutte, at det er relativt upåkrævet at foreskrive indskrænkninger. Selv med forholdene, som de er i dag, ville et lovforslag som dette, hvis det blev ophøjet til lov, være meget generende for visse arbejdsformer inden for landbrugserhvervet.

Som jeg sagde, man skal ikke blot tænke på forholdene, som de er i dag, man skal også, når man kommer med et nyt lovforslag, tænke på fremtiden. Meget tyder på,

at forholdene bliver mere og mere komplicerede, og at derfor også landbruget fordrer et større og større teknisk apparat, som den enkelte landmand vil have svært ved at magte; meget tyder også på, desværre, at pengeforholdene bliver sådan, at den enkelte person inden for en familie ikke så tit, som det før var tilfældet, kan klare de forpligtelser, ejerforholdet medfører; dette kan bevirke, at man, hvis man vil beholde ejendommen inden for familien, må opdele dette ejerforhold. Derfor er det muligt, som det også er blevet sagt her i dag, at aktieselskabsformen vil blive mere og mere nødvendig inden for det almindelige familielandbrug.

Endelig melder sig hele spørgsmålet om specialiseringen inden for landbruget, om specialafgrøder, måske i forbindelse med industriel udnyttelse af disse. Enhver vil kunne forstå, at aktieselskabsformen måske er den eneste, hvorunder man magter at gå i gang med en sådan form for landbrug. Der er allerede og vil selvfølgelig blive flere af den slags opgaver at tage op, opgaver, som er af en sådan art, at det er gavnligt for samfundet, at de bliver taget op, fordi det vil betyde en intensivning af landbrugsdriften og udnyttelse af muligheder, som ellers vore konkurrenter tager op i stedet for os.

Men heller ikke de bestående aktieselskaber, som har jord, kan være upåvirkede af dette lovforslags eventuelle virkninger. Det kunne meget let tænkes, at et sådant bestående aktieselskab ønsker mere jord til direkte udvidelse af produktionen eller til udvidelse af sine forsøg; og rent bortset fra, at det efter min mening er urimeligt, at realiseringen af et sådant ønske skal indsnævers til en dispensationsmulighed, så er de retningslinjer, som i betænkningen anlægges for dispensationstilladelsen, jo ikke opmuntrende for dem, der skal søge, så snævert som disse dispensationsmuligheder er lagt an.

Så er der en anden side af sagen, og det er måske til syvende og sidst den allervæsentligste; det er dette: efter min mening kan i forbindelse med denne sag det spørgsmål rejses, om ikke det indgreb, der her foreslås, er i strid med grundlovens § 74 om den frie og lige adgang til erhverv — næringsfriheden. Grundlovens § 74 siger: